

portal

El servei públic audiovisual en l'era digital

Joan Manuel Tresserras

President de la Fundació Josep Irla

jmtresserras@irla.cat

La tecnologia ha tingut un paper destacat en gairebé totes les transformacions històriques decisives del passat. Fins fa poc temps, però, les aplicacions tecnològiques s'orientaven a la resolució de problemes o necessitats socials preexistents: conservar millor els aliments, facilitar la higiene, tractar determinades malalties, incrementar la velocitat dels transports, augmentar el confort de les llars... En les últimes transformacions, en canvi, fa la sensació que ja no són la vida i la cultura les que marquen el camí a la tecnologia, sinó que és aquesta la que determina les profundes mutacions de les nostres formes de vida i de cultura.

Els grans canvis de l'últim mig segle recullen l'efecte acumulat de factors com el creixement demogràfic, la intensificació de les migracions i la urbanització, la globalització financera, l'activació del paper social de les dones, la creixent centralitat de les economies del Pacífic... Aquests processos han coincidit, a més, amb l'evidència de la importància social i política de la informació i la comunicació. La capacitat prescriptora de compor-

taments dels mitjans, les xarxes i les indústries de continguts s'han equiparat a les de les religions o els sistemes escolars. La informació i la comunicació —les condicions del seu processament i circulació— constitueixen una poderosa determinació de tots els sistemes de relacions socials.

La convergència entre la informàtica, les telecomunicacions i l'audiovisual ha quedat segellada. Els dispositius mòbils que ens envolten ho proven. Ells són ja les principals extensions dels nostres sentits. Són les pròtesis del nou salt evolutiu. Són el nostre lligam primari amb la revolució digital, la intel·ligència artificial i la robotització.

La dècada que tanquem ha estat decisiva en la difusió de les aplicacions i els efectes de la digitalització. La digitalització ha alterat les relacions entre les cultures i ha modificat l'accés a la informació i als relats, els mecanismes de construcció de l'opinió pública i els hàbits relacionals. Ni l'electrificació no havia produït en tant poc temps una afectació tan profunda en la vida de bona part de la humanitat.

Per això, podem convenir que no hi ha projecte polític digne d'aquest nom que no consideri l'adaptació a l'era digital com un aspecte capital.

A Catalunya, malgrat la centralitat de la qüestió de la sobirania en l'última dècada, no hem estat prou atents a la descapitalització que patíem en termes d'informació/comunicació/educació/cultura. La crisi econòmica i el drenatge fiscal estructural hi han tingut molta responsabilitat. Però també la deixadesa generalitzada dels partits presents al Parlament de Catalunya, incapaços d'aprovar un nou Mandat Marc del sector públic audiovisual, adaptat a les noves condicions de l'era digital. La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) i el Consell de l'Audiovisual (CAC), les peces mestres del sistema públic audiovisual en condicions de liderar aquesta adaptació, s'han vist abocades a una provisionalitat permanent. Això ha perjudicat els esforços realitzats per superar la contracció pressupostària (CCMA) o per diagnosticar l'estat de l'àmbit —recollit en el *Llibre blanc de l'audiovisual*, impulsat pel CAC. En resum, en aquests deu

anys (2010-2020) hem retrocedit posicions respecte a l'avantguarda de les transformacions digitals i caldrà molta determinació política per recuperar terreny.

Aquesta és una qüestió política prioritària que dirimirà el recorregut futur de llengües i cultures. La fortalesa del sistema de comunicació i l'audiovisual serà imprescindible per evitar la irrellevància. Les cultures sense capacitat d'expressar-se en els llenguatges i formats propis de la seva època poden ser abandonades per unes generacions joves acostumades a disposar d'un flux global inexhaurible de continguts i materials per organitzar el seu imaginari i construir la seva concepció del món i de la vida.

No podem menystenir la importància de les xarxes socials, els nous serveis de telecomunicacions o l'impacte del 5G i el 6G. Ens cal actualitzar les infraestructures i activar la capacitat de producció de continguts en tots els àmbits i per a tota mena de públics. Hem de poder participar en els grans debats globals —canvi climàtic; nou model energètic; desigualtats i po-

bresa; gènere, racisme i discriminacions...— amb veu pròpia. Havent adaptat les directives europees al nostre marc jurídic i havent considerat les oportunitats i els riscos polítics que comporten.

Aquest número d'EINES vol proporcionar perspectives sobre l'estat de la qüestió, posant l'accent en els temes més urgents. Hem pogut comptar amb col·laboracions expertes del màxim nivell. Disposem del coneixement i la comprensió de la naturalesa dels canvis en marxa, però no sempre hem estat capaços de transferir-los a l'acció política. Les noves xarxes i serveis de telecomunicacions, l'increment de la nostra producció audiovisual, la negociació de la prominència de la llengua catalana i els continguts de proximitat amb les grans plataformes globals, són totes qüestions estratègiques. I cal abordar-les ara, de manera immediata.

O actuem decididament i definim bé la nova missió del servei públic comunicacional per poder ser actors del canvi; o ens haurem de limitar a anar a remolc de la situació i ballar al so que ens imposin. ■